

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

SZJSZT-12/11/1

Számítógépi program jogi védelme

Az O. Gazdasági Főigazgatóság Informatikai Főosztály megkeresése

A megkereső által feltett kérdések

1. Az O.-nak mire van felhasználási joga, milyen tulajdon- és vagyoni jogokkal rendelkezik, valamint továbbfejlesztési vagy módosítási jogokkal bír-e, különösen a forráskódokra tekintettel?
2. A SIRENE ügyviteli rendszer alapját képező „MonDoc System” továbbfejlesztését követően létrejött egyéni, eredeti jelleggel bíró, önálló szerzői jogi védelemmel védhető szoftver esetében az M. Kft. kizárólagossági joga milyen módon és mennyiben áll fenn, illetve a továbbfejlesztés jogával az O. mire tekintettel nem rendelkezik?
3. Az M. Kft. szerzői joga mire tekintettel áll fenn a SIRENE – Határellenőrzési Regisztrációs Rendszer, valamint a Központi Nemzeti Vízumrendszer között megteremtendő (jelenleg nem létező) interfészkapcsolat tekintetében és
4. a fejlesztés eredményéhez igazodó képzési és oktatási anyagok tekintetében?

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Az eljáró tanács az alábbiakat kívánja előrebocsátani.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a megkereső fél által rendelkezésre bocsátott adatok és iratok alapján hozta meg jelen szakvéleményét.

Tekintettel arra, hogy a megkereső a tárgybeli szoftver megalkotásával kapcsolatos egyik szerződést, nevezetesen a H. Kft. és az M. Kft. közötti alvállalkozói szerződést a megkereséshez nem csatolta, a Szerzői Jogi Szakértő Testület írásban kérte a hiányzó adat pótlására a megkeresőt. A megkereső nevében dr. M. G. a felhívást követően az említett alvállalkozói szerződés kivonatát, továbbá az ún. SIS II elnevezésű szakrendszerről kiadott nyilatkozatot

bocsátotta rendelkezésre. Az eljáró tanács az iratok vizsgálatakor abból indult ki, hogy az említett alvállalkozói szerződés szerzői jogi szempontból releváns bekezdései hiánytalanul rendelkezésre állnak.

Az eljáró tanács az iratok áttekintését követően az alábbiak szerint foglalja össze a szerzői jogi tényállást. A K. E. és a H. Kft. 2006 augusztusában vállalkozási szerződést kötött egymással (a továbbiakban: „alapszerződés”). A vállalkozási szerződés tárgyát a szerződés 1. pontja az alábbiak szerint foglalta össze: „A SIS II. nemzeti hivatal és a SIRENE iroda hatósági tevékenységét támogató alkalmazások fejlesztése, az alkalmazások működtetéséhez szükséges egyéb szoftvertermékek szállítása és a fejlesztéshez közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások nyújtása ...”

Az alapszerződés 6. pontja kimondta, hogy a H. a teljesítéshez alvállalkozók, mások mellett az M. szolgáltatását fogja igénybe venni.

Az alapszerződés 9. pontja foglalkozik a vagyoni és a felhasználási jogokkal. A szerződés kimondja, hogy „Vállalkozó (a H. Kft. – az eljáró tanács megjegyzése) részéről a jelen szerződés keretében kifejlesztett alkalmazások vagyoni joga nem kerül átruházásra, ugyanakkor azok átadás-átvételét követően a Végső Kedvezményezettek (az O. és a K. H. – az eljáró tanács megjegyzése) a nem kizárólagos felhasználói jogot feltételesen a 4.1.1. pont szerinti tartalékkeret összegével csökkentett nettó Vállalkozói díj 100%-ának kiegyenlítésével egy időben véglegesen megszerzik a következők szerint:

- Az NS.CP rendszert ..., továbbá az alkalmazásfejlesztéssel kapcsolatos valamennyi, a szerződés értelmében átadandó szoftvert és telepítő csomagot a K. H. kapja meg, míg a SIRENE rendszert ..., továbbá az alkalmazásfejlesztéssel kapcsolatos valamennyi, a szerződés értelmében átadandó szoftvert és telepítő csomagot a R. (az O. – az eljáró tanács megjegyzése) kapja meg, azaz Végső Kedvezményezettek ezen szoftverek vonatkozásában korlátlan felhasználási jogot szereznek.
- Vállalkozó részéről a jelen Szerződés keretében kifejlesztett alkalmazás további, harmadik személyek érdekében történő felhasználásának joga az érintett Végső Kedvezményezett, továbbá a Kedvezményezett (az I. M., illetve annak jogutódja – az eljáró tanács megjegyzése) egybehangzó, írásos és kifejezett hozzájárulása nélkül nem lehetséges ... .

A Vállalkozó által nem a jelen szerződés teljesítése keretében fejlesztett szoftverek vonatkozásában ... azok átadás-átvételét követően a Végső Kedvezményezettek a jogtulajdonos által érvényesített feltételek szerinti felhasználói jogot feltételesen, a 4.1.1. pont szerinti tartalékkeret összegével csökkentett nettó Vállalkozói díj 100%-nak kiegyenlítésével egy időben véglegesen megszerzik.”

Az alapszerződést a felek később, 2007-ben két ízben is módosították, ezek egyike sem érintette ugyanakkor az alapszerződés szerzői jogilag releváns rendelkezéseit.

A H. Kft. és az M. Kft. között létrejött alvállalkozói szerződésnek (a továbbiakban: „H.–M. szerződés”) a megkereséshez utólag csatolt kivonata a szerződés aláírásának helyét és idejét nem tartalmazza. Az eljáró tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a szerzői jogi kérdések el-

döntéséhez nem szükséges ismerni az alvállalkozói szerződés aláírásának pontos dátumát; a feltett kérdések megválaszolásához elegendő az eredeti szerző személyét és a szerződési láncolat egyes elemeit ismerni.

Az H.–M. szerződés 1. pontja az alábbiak szerint határozza meg a szerződés tárgyát: „A szerződés tárgya az M. Kft. részvétele a fővállalkozási szerződés teljesítésében a jelen szerződésben meghatározott alvállalkozói feladatok teljesítésével, amelyek a SIRENE iroda hatósági tevékenységét támogató alkalmazások fejlesztése, az alkalmazások működtetéséhez szükséges egyéb szoftvertermékek szállítása és a fejlesztéshez közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások nyújtása a 13. számú melléklet Fővállalkozói ajánlat szerint, kivéve a SIRENE Igazgatási rendszerterv elkészítése, de beleértve az azzal kapcsolatos konzultációnak a biztosítását. A szerződés tárgyát nem képezi a 4. számú mellékletben foglalt kereskedelmi szoftverek és hardverek szállítása, telepítése, illetve az ezekhez kapcsolódó egyéb szolgáltatások nyújtása. A kereskedelmi termékeket, melyeket jelen szerződés keretén belül az M. Kft. szállít, a 3. számú melléklet tartalmazza.”

A szerzői jogokról a H.–M. szerződés 9. pontja rendelkezik az alábbiak szerint:

„a) az M. Kft. részéről a jelen Szerződés keretében kifejlesztett alkalmazások vagyoni joga nem kerül átruházásra, azokra vonatkozóan az alvállalkozói díj erre vonatkozó része 100%-nak kiegyenlítésével egy időben véglegesen, azok átadásával azonban már feltételelesen a Végső Kedvezményezett (az O. – az eljáró tanács megjegyzése) nem kizárólagos korlátlan végfelhasználói jogot szerez a b) alpont szerint

b) az M. Kft. és alvállalkozói részéről a jelen szerződés keretében kifejlesztett alkalmazás további, harmadik személyek érdekében történő felhasználásának joga az érintett Végső Kedvezményezett, továbbá a Kedvezményezett (az I. M., illetve jogutódja – az eljáró tanács megjegyzése) egybehangzó, írásos és kifejezett hozzájárulása nélkül nem lehetséges ... .

d) Az M. Kft. által nem a jelen szerződés teljesítése keretében fejlesztett szoftverek vonatkozásában az alvállalkozói díj erre vonatkozó része 100%-nak kiegyenlítésével egy időben véglegesen, azok átadásával azonban már feltételelesen a Végső Kedvezményezett a jogtulajdonos által érvényesített feltételek szerinti, a 3. számú mellékletben nevesített felhasználószámra szóló felhasználói jogot szerez.

A Fővállalkozó (a H. Kft. – az eljáró tanács megjegyzése) a fenti szellemi alkotásokhoz fűződő jogokat illetően kizárólag csak a Végkedvezményezett tekintetében kap átruházási jogokat. Ezen felül a Fővállalkozó kizárólag a jelen projekttel összefüggésben kap használati jogot kizárólag abban az esetben, ha a jelen szerződés felmondásra kerülne vagy elállásra kerülne sor az M. Kft.-nek felróható okból.”

A szerzői jogokról a H.–M. szerződés 12. pontja is rendelkezik, az alábbiak szerint:

„Az M. Kft. a jelen szerződés keretében fejlesztett alkalmazások forráskódjait kizárólag átruházási jogkörrel adja át a Fővállalkozó részére, aki köteles a Végső Kedvezményezett részére továbbadni. Az átadott forráskód felett Végső Kedvezményezett a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szerinti felhasználási jogot megszerzi, beleértve különösen a program/forráskód továbbfejlesztésének jogát ... .”

A fenti szerződések alapján létrehozott számítógépes rendszer továbbfejlesztéséről egy 2009 májusában kötött szerződéssel az O. közvetlenül az M. Kft.-vel állapodott meg (a továbbiakban: „O.–M. szerződés”). Az O.–M. szerződés 2. pontja szerint a megállapodás tárgya „A Magyar Köztársaság R. K.-jának ügyviteli tevékenységét támogató (SIRENE/MonDoc) rendszerének továbbfejlesztése a SIS II nemzetközi rendszerének használhatósága érdekében.”

A megállapodás szerzői jogi vonatkozásairól az O.–M. szerződés 6. pontja szól, amely szerint: „A Vállalkozó (az M. Kft. – az eljáró tanács megjegyzése) részéről a jelen Szerződés keretében továbbfejlesztett alkalmazás vagyoni joga nem kerül átruházására, arra vonatkozóan a Megrendelő (az O. – az eljáró tanács megjegyzése) – a vállalkozói díj kiegyenlítésével egy időben – véglegesen korlátlan felhasználói jogot szerez. Felek rögzítik, hogy a teljesítés során csak korábban már meglévő alkalmazás – mellyel kapcsolatban Megrendelő kizárólag felhasználói jogokkal rendelkezik – továbbfejlesztése történik, új alkalmazás kifejlesztésére nem kerül sor ...”

A megkereső pótlólag az eljáró tanács rendelkezésére bocsátotta a SIS II és a MonDoc rendszer logikáját bemutató leírást. A hivatkozott dokumentum 2.1. pontja az alábbi tartalmazza: „A SIS II-es rendszer az ICD és az NS.ICD-n keresztül kapcsolódik a nemzetközi SISii-es rendszerhez, amely interfészek folyamatosan változtak a múltban .... Ezen módosítások minden esetben érintik a MonDoc System forráskódját is, amely az M. Kft. tulajdonát képezi.”

Ad 1. A kérdés megválaszolásához elkülönítetten kell kezelni a fejlesztés első és második szakaszát, mivel a H. Kft. a jogviszonynak csak az első szakaszában volt alanya. Az eljáró tanács válaszában kizárólag a jelen ügyben tárgyalt és fent idézett szerződések alapján fejlesztett szoftverrendszerre tesz megállapítást, ebből következően a válasz nem vonatkozik a korábbi jogviszonyok alapján (például kereskedelmi forgalom útján) beszerzett számítógépi programalkotásokra, informatikai fejlesztési eszközökre.

Az említett első szakaszba az alapszerződés és annak módosításai, illetve a H.–M. szerződés tartozik. A szerzői jogi engedélyek láncolatát minden esetben a természetes személy szerzőktől kell vizsgálni, erre jelen ügyben azonban nincs lehetőség, mivel arra vonatkozó információt a megkereséshez csatolt iratok nem tartalmaztak, hogy kik voltak a tárgybeli szoftver természetes személy szerzői. A vizsgálat során az eljáró tanács abból a feltevésből indult ki, hogy a tényleges fejlesztési munkát – a H. alvállalkozójaként – az M. Kft. munkatársai végezték, akikről az M. Kft. a vagyoni jogokat a vállalt kötelezettségek teljesítéséhez szükséges terjedelemben megszerezte.

Bár a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 58. § (2) bekezdése értelmében a szoftverek vagyoni jogai – az általános tilalommal szemben – átruházhatóak, a H.–M. szerződés szerint az M. Kft. nem ruházta át vagyoni jogait a H. Kft.-re, hanem csupán időben és más tekintetben is korlátlan felhasználási jogot biztosított a jogosult számára. E megállapítás során az eljáró tanács megvizsgálta a H.–M. szerződés

9. és 12. pontjában mutatkozó eltérést, eszerint míg a 9. pont kizárja a jogátruházást, a 12. pont – a forráskód vonatkozásában – kimondja azt. Mivel a két rendelkezés részint eltérő tárgyra (a 9. pont a jogokra, a 12. pont pedig a forráskódra) vonatkozik, továbbá, mivel az Szjt. 42. § (3) bekezdése szerint ha a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni, ezért jelen ügyben az eljáró tanács arra a következtetésre jutott, hogy a szerzői vagyoni jogok átruházása nem állapítható meg.

Az Szjt. 47. §-ának (1) bekezdése szerint a felhasználási engedély csak kifejezett kikötés esetén terjed ki a mű átdolgozására. Ugyanakkor szoftverek vonatkozásában az Szjt. 59. §-ának (1) bekezdése szerint – szemben az általános szabályokkal – eltérő megállapodás hiányában a szerző kizárólagos joga nem terjed ki a szoftver átdolgozására, feldolgozására, illetve a szoftver bármely más módosítására – ideértve a hiba kijavítását is – annyiban, amennyiben e felhasználási cselekményeket a szoftvert jogszerűen megszerző személy a szoftver rendeltetésével összhangban végzi. E szabályból az következik, hogy amennyiben a felhasználási szerződésben a felek kifejezetten nem tiltották meg vagy kötötték a fejlesztő engedélyéhez a szoftver módosítását, átdolgozását vagy feldolgozását, úgy e cselekményeket a felhasználási engedély jogosultja a szerző, illetve a vagyoni jog származékos jogosultjának engedélye nélkül is elvégezhetette.

A szerző említett kizárólagos jogának korlátozása azonban nem feltétel nélküli sem a magyar jogszabály, sem a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelv (kodifikált változat) szerint (a továbbiakban: „Szoftverirányelv”).

A Szoftverirányelv 13. preambulumbekkezdése szerint a program hibáinak kijavításán túl a „példányt jogszerűen megszerző személy a program rendeltetészerű felhasználásához szükséges bármely egyéb cselekményt elvégezheti”. A Szoftverirányelv 5. cikk (1) bekezdése szerint továbbá a 4. cikk (1) bekezdés *a)*–*b)* pontjában meghatározott cselekmények (többszörözés, futtatás, fordítás, átdolgozás, feldolgozás, bármely más módon történő módosítás) elvégzéséhez nem szükséges a jogosult engedélye, ha azokra azért van szükség, hogy a számítógépi programot az azt jogszerűen megszerző személy a rendeltetési célnak megfelelően használja, beleértve a hibajavítást is.

A fentiekből látható, hogy a jogosult engedélye akkor nem szükséges a program bármely módosításához, ha a módosítást a programot jogszerűen megszerző személy végzi, és a módosítás a program rendeltetészerű használatára irányul. Ezen a helyen hangsúlyozni kell, hogy a „módosítás” kifejezést szélesen kell értelmezni, az – a hibajavításon túl – magába foglalja a szoftver szerzői jogi értelemben vett átdolgozását és feldolgozását is. A módosítást engedély nélkül ugyanakkor csak olyan személy végezheti, aki egyébként a szoftvert jogszerűen használja, a módosításnak pedig a rendeltetészerű használatra kell irányulnia. A szoftver módosítása annak rendeltetészerű használatára irányul például akkor, amikor célja a jogszabálykövetés elvégzése.

A H.–M. szerződés kifejezetten foglalkozik a továbbfejlesztés jogával, amikor a 12. pontban kimondja, hogy a Végső Kedvezményezett (az O.), megszerzi a program/forráskód továbbfejlesztésének jogát. A H.–M. szerződésnek ugyan nem volt alanya az O., a szerződés ugyanakkor kifejezetten a H. Kft. és az O. között létrejött szerződés teljesítése érdekében jött létre, és a csatolt dokumentum alapján – az eljáró tanács megítélése szerint – a felek egyetértettek abban, hogy a jogok egy részét az M. Kft. közvetlenül az O. számára kívánja biztosítani. Ezt az értelmezést egyértelműen alátámasztja a 2009-ben kötött O.–M. szerződés 6. pontja is, amely kimondja, hogy a korábbi fejlesztések kapcsán az O. rendelkezik a felhasználói jogokkal.

A fentiek mellett szükséges megvizsgálni azt is, hogy a H. Kft. milyen körben biztosíthatott elvileg, illetve biztosított a gyakorlatban felhasználási jogot az O.-nak a vele kötött szerződésben. A felhasználási jogok elvi maximuma – a *nemo plus iuris elv*ből következően – az M. Kft. által a H. Kft. számára átadott jogosítványok összessége. Ahogyan azt az eljáró tanács korábban idézte, az alapszerződés 9. pontja szerint a H. Kft. sem ruházta át vagyoni jogait az O.-ra, hanem egy időben korlátlan felhasználási jogot biztosított csupán számára. Tekintettel továbbá arra, hogy az alapszerződés sem tartalmaz az Sztj. 59. § (1) bekezdésében említett külön megállapodást, ezért a szerzői jogi törvényben meghatározott feltételek keretei között a szoftvert jogszerűen használó személy jogosult a szoftvert továbbfejleszteni.

Az eljáró tanács a fejlesztés második szakaszába sorolta az O. és az M. Kft. között 2009-ben a H. Kft. fővállalkozása nélkül létrejött megállapodást és annak módosításait. Az említett megállapodás elemzése során ki kell emelni, hogy az O.–M. szerződés 6. pontja szerint *„csak a korábban már meglévő alkalmazás – mellyel kapcsolatban Megrendelő kizárólag felhasználói jogokkal rendelkezik – továbbfejlesztése történik, új alkalmazás kifejlesztésére nem kerül sor.”* Bár önmagában a hivatkozott szerződés alapján az nem állapítható meg, hogy ez a továbbfejlesztés létrehozott-e származékos művet, de ha ilyen létre is jött volna, a szerződés 6. pontja egyértelműen rögzíti, hogy *„továbbfejlesztett alkalmazás vagyoni joga nem kerül átruházásra, arra vonatkozóan a Megrendelő ... véglegesen korlátlan felhasználói jogot szerez”.* Mivel – ahogyan arra az eljáró tanács a korábbiakban utalt – a szoftvernek, annak rendeltetésével összefüggő és a szoftvert jogszerűen felhasználó személy által elvégzett módosításához (pl. továbbfejlesztéséhez) az Sztj. 59. § (1) bekezdése szerint – eltérő megállapodás hiányában – nem szükséges a szerző engedélye, ezért a második szakaszban véglegesített terméket az O. a már említett feltételek teljesítésével módosíthatja, függetlenül attól, hogy a második szakaszban létrejött-e legalább részben önálló védelmet élvező származékos mű, vagy sem.

Az eljáró tanács ismét hangsúlyozni kívánja, hogy fenti megállapításait kizárólag a jelen ügy során készített fejlesztésekre (pl. modulokra) vonatkozóan tette meg. Mivel a jelen ügyben a fejlesztés nem egy teljesen önálló szoftver létrehozását célozta meg, hanem az egy korábban létrehozott programra építve valósított meg különféle funkciókat, ezért az

alaprendszer esetén meglévő jogosítványokat külön kell vizsgálni. Ezt a vizsgálatot azonban az eljáró tanács az erre vonatkozó megkeresői kérdés, illetve információk (például szerződések) hiányában nem végezhet el.

Ad 2. Az a körülmény, hogy a tárgybeli szoftvert továbbfejlesztik, akkor sem érinti az alapszoftver vagyoni jogai felett rendelkező személy jogait, ha a továbbfejlesztés eredményeként származékos mű jött volna létre, ugyanis az eredeti szerzők vagyoni jogai változatlan tartalommal érvényesíthetők lennének még ebben az esetben is. Ahogy azonban arra az eljáró tanács korábban már utalt, a rendelkezésére bocsátott iratok alapján az nem állapítható meg, legfeljebb valószínűsíthető, hogy jelen esetben a továbbfejlesztés eredményeként származékos műről lehet-e beszélni.

Az eljáró tanács e körben azt is szükségesnek tartja kiemelni, hogy a H.–M. szerződés és az alapszerződés egységes abban a tekintetben, hogy azok nem kizárólagos módon biztosítják a felhasználási jogot a felhasználónak, erre ugyanis – az Szjt. 43. § (1) bekezdése szerint – a szerződések kifejezett rendelkezésében kellett volna utalni, ilyen szabály azonban nem található az eljáró tanács számára átadott iratokban. Ebből következően az M. nem élhet az Szjt. 51. §-a szerinti speciális felmondási joggal sem.

Ad 3. Az Szjt. 58. §-a szerint a szoftver interfészének alapját képező ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya szerzői jogi oltalomnak. Az eljáró tanács rendelkezésére álló dokumentumok alapján az nem állapítható meg, hogy az M. tevékenysége miként határozható meg az interfész vonatkozásában, ebből következően az eljáró tanács arra vonatkozóan sem tehet megállapítást, hogy az említett tevékenység tárgya lehet-e egyáltalán szerzői jogi oltalomnak.

Az eljáró tanács meg kívánja jegyezni, hogy a különböző informatikai rendszereket, számítógépes programokat összekapcsoló interfészek esetében a programozónak szigorú szabályrendszert kell követnie, a kreatív alkotás a szoftvereknél megszokottnál is szűkebb körben érvényesülhet csupán. Különösen igaz ez akkor, ha egy korábban létező rendszert kell interfész segítségével összekapcsolni egy új rendszerrel, mivel ilyenkor jellemzően a korábbi rendszer sajátosságai igen mélyen determinálják az interfészben alkalmazható és alkalmazandó megoldásokat.

A fentiekből az következik, hogy az interfészen – ha az interfész egyébként teljesíti az Szjt. 1. § (3) bekezdésében meghatározott feltételeket – az a személy szerez jogot, aki azt elkészítette. Ha azonban az interfész gyakorlati alkalmazása valamely rendszer módosítását is szükségessé teszi, ez a módosítás csak akkor végezhető el, ha az ehhez szükséges jogokkal rendelkezik az érintett személy. Az eljáró tanács a jelen ügy vonatkozásában a megkereső, illetve a szerző jogait e vonatkozásban az *ad 1.* alatt már részletesen rögzítette.

Ad 4. Az Szjt. 1. § (2) bekezdés *c)* pontja értelmében a számítógépi programalkotás és az ahhoz tartozó dokumentáció jogi sorsa azonos, ebből következően a fent bemutatott jogi konstrukciót kell alkalmazni a tárgybeli szoftver dokumentációjára is. A dokumentáció fogalma alatt érteni kell egyebek mellett a szoftver specifikációját, illetve felhasználói, továbbá fejlesztői leírását is, amely dokumentumok célja a szoftver működésének, illetve a fejlesztés során alkalmazott eljárásoknak, megoldásoknak a statikus rögzítése. Az említett célon túlmutató dokumentumok, mint amilyenek például az oktatási segédanyagok, képzési módszertanok szerzői jogi sorsa azonban nem köthető magához a szoftverhez, ezek – az Szjt. 1. § (3) bekezdésében meghatározott feltételek teljesítése esetén – önálló védelemre jogosultak. Tekintettel azonban arra, hogy az eljáró tanácsnak olyan dokumentumot nem adtak át, amelyből következtetni lehetne a felek között e tárgyban kötött megállapodás tartalmára, az eljáró tanács e kérdésben nem foglalhat állást.

Dr. Novák Tamás, a tanács elnöke
Dr. Békés Gergely, a tanács előadó tagja
Mamuzsics Gábor, a tanács szavazó tagja

* * *

SZJSZT-13/11/1

Számítógépi program jogi védelme

Az O. Gazdasági Főigazgatóság Igazgatási Főosztály Nemzetközi Támogatások Osztályának megkeresése

A megkereső által feltett kérdések

1. Az O.-nak mire van felhasználási joga, milyen vagyoni jogokkal rendelkezik, valamint továbbfejlesztési vagy módosítási jogokkal bír-e, különösen a forráskódokra tekintettel?
2. A B. M. Zrt. bármilyen kizárólagos joga milyen módon és mennyiben áll fenn?
3. Az O. továbbfejlesztési joga kiterjed-e, és ha igen, mennyiben, a harmadik fél által megvalósított továbbfejlesztésre?

Az eljáró tanács szakértői véleménye

Az eljáró tanács az alábbiakat kívánja előrebocsátani.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást ...”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a megkereső fél által rendelkezésre bocsátott adatok és iratok alapján hozta meg jelen szakvéleményét.

Az eljáró tanács – erre vonatkozó adatok, illetve a megkereső erre irányuló kérdése hiányában – nem vizsgálta, hogy ki(k) minősül(nek) a tárgybeli szoftver szerzőinek, és azt sem, hogy az említett szerzőktől a B. M. Zrt. – az Sztj.-n alapuló törvényi jogátruházással, a vagyoni jogok átruházásával, felhasználási szerződéssel vagy más módon – megszerezte-e a szerződések teljesítéséhez szükséges vagyoni jogokat. A vizsgálat során az eljáró tanács abból a feltevésből indult ki, hogy a B. M. Zrt. a szerzőktől mindazon vagyoni jogokat megszerezte, amelyek a szerződések teljesítéséhez szükségesek voltak.

Az eljáró tanács megvizsgálta a rendelkezésére bocsátott szerződéseket, és az alábbi megállapításokat tette. A H. P. (amelynek a megkeresés szerint jogutódja az O.) a 2004. október 29. napján kötött szerződéssel megrendelte a Határforgalom Ellenőrzést Támogató Szakrendszer – más helyen Határellenőrző és Regisztrációs Rendszer – elnevezésű számítógépi programalkotást (a továbbiakban: „HERR”) a B. M. Zrt.-től. A fejlesztést követően több ízben is szükségessé vált a HERR továbbfejlesztése, amelyet a H. P., illetve az O. önálló szerződésekben rendelt meg a fejlesztőtől. E szerződések önállóan rendelkeztek a HERR-en, illetve annak továbbfejlesztett verzióin mint számítógépi programalkotáson fennálló jogokról.

Az eljáró tanács megállapította, hogy nem került számára átadásra a tárgybeli számítógépi programalkotás, ebből következően az eljáró tanács azt megvizsgálni sem tudta. Az átadott dokumentáció alapján az sem volt megállapítható, hogy az egyes (tovább)fejlesztések egymástól elkülöníthető egységeket (például modulokat) képeznek-e a HERR-en belül, vagy azok elválaszthatatlanul összeolvadtak a korábbi fejlesztések eredményeivel.

A csatolt szerződések az alábbi, szerzői jogilag releváns rendelkezéseket tartalmazzák.

1. Okirat címe: Szoftverfelhasználási szerződés

Okirat kelte: 2004. október 29.

Tárgya: HERR kifejlesztése

A szerződés 3. pontja szerint (p. 3.) a szoftveren fennálló jogok átruházására nem került sor, a megrendelőt csupán harmadik személyre át nem ruházható vagyoni jogok illetik meg. A 3.6. pont értelmében a szoftvert a megrendelő továbbfejleszthette, e célból a számára titkosítva átadott forráskódot a megrendelő dekódolhatta, a forráskód azonban harmadik személy részére továbbfejlesztés céljából nem volt kiadható. A megrendelő ugyanakkor – a

3.6. pont értelmében – saját fejlesztésének eredményével szabadon rendelkezhetett, e vagyoni jogokat jogosult volt harmadik személy számára átruházni.

2. Okirat címe: Vállalkozási szerződés (szerződés száma)

Okirat kelte: 2006. szeptember 12.

Tárgya: A H. jogszabályban meghatározott feladatai és végrehajtásuk támogatására okmányolvasó és rendszámfelismerő rendszerek (eszközök és alkalmazás) kialakítása, testreszabása és szállítása, a H. által meghatározott helyszíneken történő beépítése és tartozékok átadása, továbbá oktatás megtartása.

A szerződés 11. pontja (p. 11) szerint az „alkalmazások – ideértve az átadott forráskódot – a Végső Kedvezményezett (ti. a H. – az eljáró tanács megjegyzése) tulajdonát képezik. Az átadott forráskód felett Végső Kedvezményezett a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szerinti valamennyi vagyoni jogot megszerzi, beleértve különösen a program/forráskód továbbfejlesztésének jogát.”

3. Okirat címe: Vállalkozási szerződés (szerződés száma)

Okirat kelte: 2006. december 29.

Tárgya: A Magyar Köztársaság határforgalom-ellenőrzési tevékenységét támogató H.E.R.R.- nek (HERR) a schengeni csatlakozásból adódó feladatok figyelembevételével való továbbfejlesztése.

A szerződés 8. pontja (p. 9.) szerint a szerződés keretében kifejlesztett alkalmazások vagyoni joga nem került átruházásra, a H. – a vállalkozói díj megfizetésével – nem kizárólagos, „korlátlan felhasználási” jogot szerzett.

4. Okirat címe: Vállalkozási szerződés (szerződés száma)

Okirat kelte: 2006. december 18.

Tárgya: A H. jogszabályban meghatározott feladatai végrehajtásának támogatására okmányolvasó-rendszámfelismerő rendszerek (eszköz és alkalmazás) szállítása, a végső kedvezményezett (ti. a H. – az eljáró tanács megjegyzése) szállítása, a végső kedvezményezett által meghatározott helyszíneken történő beépítése, tartozékok átadása, továbbá oktatás megtartása.

A szerződés 11. pontja (p. 11.) szerint az „alkalmazások – ideértve az átadott forráskódot – a Végső Kedvezményezett tulajdonát képezik. Az átadott forráskód felett a Végső Kedvezményezett a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szerinti valamennyi vagyoni jogot megszerzi, beleértve különösen a program/forráskód továbbfejlesztésének jogát.”

5. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2007. június 29.

Tárgya: a HERR továbbfejlesztése a SISone4all nemzeti rendszerének használhatósága érdekében.

A szerződés 8. pontja (p. 8) szerint a szerződés keretében kifejlesztett alkalmazások vagyoni joga nem került átruházásra, a megrendelő azonban „korlátlan felhasználási jogot” szerzett. A „Vállalkozó által nem a jelen szerződés teljesítése keretében fejlesztett szoftverek vonatkozásában (beleértve azok telepítő csomagjait is) azok átadás-átvételét követően a Megrendelő a jogtulajdonos által érvényesített feltételek szerinti felhasználói jogot feltételelesen, a nettó Vállalkozói díj 100%-ának kiegyenlítésével egy időben véglegesen megszerzi.”

6. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2009. március 27.

Célja: A megrendelő által üzemeltetett SISone4All kompatibilis H.E.R.R. emelt szintű karbantartása, hibaelhárítása és fejlesztése.

A szerződés 11. pontja értelmében harmadik személy számára csak a fejlesztő külön engedélyével átruházható, „névre szóló, teljes és kizárólagos, a szoftverek teljes élettartamára érvényes jogokat” szerzett.

7. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2009. július 9.

Tárgya: A HERR továbbfejlesztése a jogszabályváltozásokból, valamint a szervezeti integrációból fakadó követelményeknek, valamint a HERR-VIS rendszerkapcsolat kialakítása a meglévő HERR rendszerre építve az Európai Unió hatályos előírásainak megfelelően.

A szerződés 6.2. pontja értelmében a jelen szerződés alapján átadásra kerülő szoftverre a megrendelő korlátlan felhasználási jogot szerzett.

8. Okirat címe: Vállalkozási szerződés

Okirat kelte: 2009. július 9.

Tárgya: A HERR határrendészeti szoftver továbbfejlesztése a bekövetkezett jogszabályváltozásokból, valamint szervezeti integrációkból fakadó követelményeknek megfelelően; valamint a SIS II rendszerrel kapcsolat kialakítása a meglévő HERR rendszerre építve az Európai Unió hatályos előírásainak megfelelően.

A szerződés 6.2. pontja értelmében a jelen szerződés alapján átadásra kerülő szoftverre a megrendelő korlátlan felhasználási jogot szerzett.

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a megkereséshez csatolt alábbi szerződéseknek nem tárgya a vitatott szoftver vagy annak továbbfejlesztése:

- i) Vállalkozási szerződés (szerződés száma), kelt 2006. december 19-én;
- ii) Szállítási szerződés (szerződés száma), kelt 2006. december 4-én;
- iii) Vállalkozási szerződés módosítása, kelt 2010. február 18-án.

Az eljáró tanács a megkereséshez csatolt szerződések áttekintését követően megállapítja, hogy a tárgybeli szoftver fejlesztése, továbbfejlesztése, testreszabása több jogviszony alap-

ján, több lépcsőben, több éven keresztül folyt. A fejlesztésről, illetve a kifejlesztett (továbbfejlesztett) szoftver felhasználási jogairól szóló szerződések egymástól helyenként jelentősen eltérnek. Van közöttük olyan, amelyik kifejezetten rendelkezik például a továbbfejlesztésről (lásd 1. számú szerződés), miközben más megállapodások (lásd 7. számú szerződés) e kérdésről hallgatnak. A hivatkozott szerződések ugyanakkor azonosnak tekinthetők abban a tekintetben, hogy a megrendelő számára széles, a továbbfejlesztést is magába foglaló jogosítványt biztosított a fejlesztő.

Az eljáró tanács ezt követően áttekintette, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) mely rendelkezései adnak iránymutatást a jelen ügyben.

Az Szt. felhasználási szerződésekre vonatkozó fejezetében található általános szabályok közül jelen ügyben elsősorban a 42. § (3) bekezdésének van jelentősége, amely szerint amennyiben a felhasználási szerződés tartalma nem állapítható meg egyértelműen, úgy a szerző számára kedvezőbb értelmezést kell elfogadni. Az eljáró tanács megállapítja, hogy miközben a fent idézett egyes szerződések (1., 3., 5., 6., 7., 8. számú szerződés) vagyoni jogokra vonatkozó rendelkezései egyértelműek, más esetekben (pl. 2., 4. számú szerződés) azonban nem állapítható meg egyértelműen, hogy a felek célja a vagyoni jogok átruházása vagy csupán a szűkebb terjedelmű felhasználási jogok biztosítása volt. A szerződések közül egyik sem tartalmaz a vagyoni jogok átruházására vonatkozó egyértelmű rendelkezést. Mivel a szerző számára a vagyoni jogok átruházása hátrányosabb, mint a felhasználási engedély biztosítása, a fent idézett szerződéseket kivétel nélkül úgy kell értelmezni, mint amelyek nem rendelkeznek a vagyoni jogok átruházásáról, hanem felhasználási engedélyt adnak a felhasználóknak.

Az Szt. 47. §-ának (1) bekezdése szerint a felhasználási engedély csak kifejezett kikötés esetén terjed ki a mű átdolgozására. Miközben a szoftverek továbbfejlesztése bizonyos esetben eléri az átdolgozás szintjét, a fent idézett felhasználási engedélyek közül csupán néhány (1., 2., 4. számú szerződés) rendelkezik kifejezett módon az átdolgozás lehetőségéről, illetve annak korlátozásáról. A szoftverek felhasználására vonatkozóan az említett általános jellegű szabály mellett azonban különös rendelkezéseket is tartalmaz az Szt. egyes műfajokra vonatkozó 2. része. Az Szt. 59. §-ának (1) bekezdése szerint – szemben az általános szabályokkal – eltérő megállapodás hiányában a szerző kizárólagos joga nem terjed ki a többszörösre, az átdolgozásra, a feldolgozásra, a fordításra, a szoftver bármely más módosítására – ideértve a hiba kijavítását is – annyiban, amennyiben e felhasználási cselekményeket a szoftvert jogszerűen megszerző személy a szoftver rendeltetésével összhangban végzi. E szabályból az következik, hogy amennyiben a felhasználási szerződésben a felek kifejezetten nem tiltották meg, vagy kötötték a fejlesztő engedélyéhez a szoftver módosítását, ideértve az átdolgozást, illetve a feldolgozást is, úgy e cselekményeket a felhasználási engedély jogosultja a szerző, illetve a vagyoni jog származékos jogosultjának engedélye nélkül is elvégezhette. A szerző említett kizárólagos jogának korlátozása azonban nem feltétel nélküli sem a ma-

gyar jogszabály, sem a számítógépi programok jogi védelméről szóló 2009/24/EK irányelv (kodifikált változat) szerint (a továbbiakban: Szoftverirányelv).

A Szoftverirányelv 13. preambulumbekkezdése szerint a program hibáinak kijavításán túl, a „példányt jogszerűen megszerző személy a program rendeltetésszerű felhasználásához szükséges bármely egyéb cselekményt elvégezheti”. A Szoftverirányelv 5. cikk (1) bekezdése szerint továbbá a 4. cikk (1) bekezdés *a*–*b*) pontjában meghatározott cselekmények (többszörözés, futtatás, fordítás, átdolgozás, feldolgozás, bármely más módon történő módosítás) elvégzéséhez nem szükséges a jogosult engedélye, ha azokra azért van szükség, hogy a számítógépi programot az azt jogszerűen megszerző személy a rendeltetési célnak megfelelően használja, beleértve a hibajavítást is.

A fentiekből látható, hogy a jogosult engedélye akkor nem szükséges a program bármely módosításához, ha a módosítást a programot jogszerűen megszerző személy végzi, és a módosítás a program rendeltetésszerű használatára irányul. Ezen a helyen hangsúlyozni kell, hogy a „módosítás” kifejezést szélesen kell értelmezni, az – a hibajavításon túl – magába foglalja a szoftver szerzői jogi értelemben vett átdolgozását és feldolgozását is. A módosítást engedély nélkül ugyanakkor csak olyan személy végezheti, aki egyébként a szoftvert jogszerűen használja, a módosításnak pedig a rendeltetésszerű használatra kell irányulnia. A szoftver módosítása annak rendeltetésszerű használatára irányul például akkor, amikor a módosítás célja a jogszabálykövetés elvégzése.

Az irányelv fenti szabályait az Sztj. 59. §-ának (1) bekezdése ültette át a magyar jogba.

Az eljáró tanács a szerződések áttekintését követően azt állapította meg, hogy a megkereséshez csatolt szerződések közül az 1. számú szerződés tartalmaz a módosításra vonatkozó eltérő megállapodást. Ilyennek kell ugyanis az 1. számú szerződés 3.3. pontját tekinteni, amely szerint a program „forráskódját a Felhasználó a szoftverrendszer további fejlesztése céljából sem adhatja át harmadik fél részére”. E korlátozást a megrendelőnek tiszteletben kell tartania.

A Szoftverirányelv 15. preambulumbekkezdése és 6. cikke szerint nem szükséges a jogosult engedélye a program többszörözéséhez és fordításához, ha az elengedhetetlen az önállóan megalkotott számítógépi programokkal való együttes működéshez szükséges információ megszerzéséhez.

Az irányelv fenti szabályait az Sztj. 60. §-ának (1) bekezdése ültette át a magyar jogba. Érdemes ezen a helyen felhívni a figyelmet arra, hogy – szemben a Szoftverirányelv 5. cikkével és az Sztj. 59. §-ával – a jogszabály ezen a helyen nem engedi meg azt, hogy a jogosult a szerződésben rögzített eltérő megállapodással kiterjessze kizárólagos jogát az interoperabilitást célzó többszörözésre, fordításra.

A fentiek előrebocsátását követően az eljáró tanács az alábbiak szerint válaszolja meg a megkereső kérdéseit. Az eljáró tanács a megkereső által feltett kérdéseket összevonva adja meg válaszát.

Tekintettel arra, hogy az egyes fejlesztési szakaszok vonatkozásában a felek nem azonos felhasználási szerződéseket kötöttek, ezért az O. jogai szerződésenként, illetve fejlesztési szakaszonként eltérőek. A vagyoni jogok kapcsán releváns rendelkezéseket az eljáró tanács jelen szakvéleménye elején idézte. A hivatkozott szerződések azonosnak tekinthetők abban a tekintetben, hogy a megrendelő számára széles, a továbbfejlesztést is magába foglaló jogosítványt biztosított a vagyoni jogok jogosultja. Eltérőek azonban abban a tekintetben, hogy a továbbfejlesztést – amelyhez a forráskód átadása nélkülözhetetlen – harmadik fél bevonásával is elvégezheti-e a megrendelő.

Függetlenül azonban a vagyoni jogokra vonatkozó rendelkezésektől, az O. mint a szoftver példányának felhasználására jogosult szervezet az Sztj. 59. § (1) bekezdése alapján is jogosult a B. M. Zrt. engedélye nélkül a szoftvert többszörözni, átdolgozni, feldolgozni vagy bármely más módon módosítani annyiban, amennyiben a felhasználási cselekményeket a szoftver rendeltetésével összhangban végzi. Tekintettel azonban az 1. számú szerződés 3.3. pontjára, az 1. számú szerződés alapján átadott szoftver esetében az említett felhasználási cselekmények elvégzéséhez a forráskódot harmadik személy részére nem adhatja át. Az említett korlátozáson túl az O. a fejlesztéseket – a fent már hivatkozott korlátozások betartásával – akár harmadik fél bevonásával is elvégeztetheti.

Továbbá, függetlenül a szerződések rendelkezéseitől, az Sztj. 60. §-a alapján, az ott meghatározott feltételek szerint az O. a más szoftverekkel való együttműködés céljából elvégezheti vagy harmadik személlyel elvégeztetheti az interoperabilitás megteremtése érdekében a szoftver többszörözését és fordítását.

Dr. Novák Tamás, a tanács elnöke
Dr. Békés Gergely, a tanács előadó tagja
Mamuzsics Gábor, a tanács szavazó tagja

Összeállította: dr. Hepp Nóra